

בית משפט השלום בירושלים

סדר דין: רגיל

בעניין שבין: _____ מהלואס

ת.ז.

מבאב אלחוטה 15, ירושלים
ע"י ב"כ עוה"ד האלה ח'ורי
ו/או אליהו אברם ו/או הישאם שבאיטה
ו/או עלי חיידר
מהמוקד להגנת הפרט
מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

התובע

נ ג ד

1. _____ דולב

ת.ז.

מחלמיש 71945

2. מדינת ישראל

ע"י פרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1, תל אביב 64924
טל': 03-6970222 פקס: 03-6918541

הנתבעים

מהות התביעה: כספית-נזיקית

סכום התביעה: 38,200 ש"ח

כתב תביעה

הצדדים

1. התובע, יליד 1957, היה בתקופה הרלוונטית לכתב התביעה תושב מחנה הפליטים קלנדיה שבגדה המערבית, בפאתי ירושלים. באותה תקופה היה התובע עובד כמנהל מועדון הספורט של עיריית ירושלים בשיכוני נוסייבה בבית חנינה.
2. הנתבע 1 שרת בתקופה הרלוונטית לכתב התביעה בצבא הגנה לישראל, כקצין בדרגת סגן ומפקד פלוגת חי"ר משוריין. פלוגת החי"ר עליה פיקד הנתבע 2 (להלן: "הפלוגה") היתה מוצבת באותה תקופה במחנה אלון ("סמירמיס") והיתה אחראית בין היתר על מחנה קלנדיה.
3. הנתבעת 2 הינה והיתה בתקופה הרלוונטית לכתב התביעה אחראית לפעולות חיילי צה"ל בקלנדיה, ואחראית לפעולות רשומות החקירה ואכיפת החוק בצה"ל.
4. עניינה של תביעה זו במסכת של התעללויות שסבל התובע (יחד עם בני משפחתו) מידיהם של חיילי הפלוגה.

5. בליל ה-21.2.91-20 או בסמוך לו היה התובע בבית המשפחה בקלנדיה. הוא ישן בחדר אחד עם שלושת אחיו ועם שניים מבני דודיו שהיו מאורסים לשתיים מאחיותיו. בבית היו גם אמו _____ (אז בת 52), אחיו _____ (אז בן 15) וארבע אחיותיו.
6. א. באותו לילה סבבו חיילים מהפלוגה בסמטאות קלנדיה וקראו לכל הגברים מעל גיל 16 להגיע למגרש שלייד בית הספר בכניסה למחנה הפליטים.
ב. כבר כאן יטען התובע, כי דרישה זו היתה לא חוקית ובאה בלא סמכות.
7. התובע ומשפחתו, שהיו ישנים, לא שמעו את ההוראה, ונודע להם עליה אך בדעבד.
8. בסמוך לחצות הליל נשמעו דפיקות חזקות בדלת בית משפחת התובע. אמו של התובע ניגשה לדלת, וראתה קבוצה של כשבעה חיילים. אמו של התובע פתחה לחיילים את הדלת על פי הוראתם.
9. החיילים נכנסו לבית. כעת, משנכנסו, שבר אחד מהחיילים את זכוכית הדלת במכה מנשקו.
10. אחד החיילים סטר לאמו של התובע ושאל אותה היכן ה"שבאב". היא הצביעה על החדר בו ישן התובע, והחייל נכנס לחדר ובעקבותיו שאר החיילים.
11. בהיכנסם לחדר החלו החיילים לבעוט בתובע ובאנשים האחרים שישנו עמו בחדר. הבעיטות כוונו אל כל חלקי הגוף. החיילים קיללו את התובע ואת האחרים בקללות כגון "מנאייק" ו"אחו אל-שרמוטה" ("אחיה של הזונה") ונתנו להם הוראות סותרות: לקום, להישאר יושבים.
12. התובע, שהוא האח הבכור, ולאחר מות אביו ראש המשפחה, ניסה לקום ולדבר עם החיילים. אחד החיילים דחף אותו לרצפה. בו בזמן, חייל שני כיוון אליו את נשקו וירה כדור אחד.
13. התובע לא נפגע מהירי. הקליע עבר בסמוך אליו, חדר דרך הכר ודרך שמיכה שהיתה פרושה על הרצפה ויצר חור ברצפה.
14. בערך באותו הזמן נכנס לחדר האח _____ . אחד החיילים לפת את _____ באופן שגופו של _____ היה אחוז בין זרועו של החייל לבין פלג גופו העליון של החייל. החייל הטיח את ראשו של _____ אל הקיר.
15. ניסיון של חייל אחר להכות את _____ בכת הנשק נכשל, לאחר ש _____ הזיז את ראשו והכת פגעה במזוזת הדלת ושברה אותה.
16. החיילים דרשו להיכנס לחדר בו ישנו אחיותיו של התובע. התובע ואחיו ביקשו מהם שלא לעשות כן, אך החיילים נכנסו לחדר בכוח. אחות התובע בשם _____, שהיתה אז בת 17 פרצה בבכי.
17. בשלב זה נטלו החיילים את תעודת זהותו של התובע וכן את תעודות זהות של שניים מאחיו ושל אחד הארוסים (להלן: קרובי התובע). הם הורו לתובע לבוא אחריהם יחד עם קרוביו. החיילים הובילו את התובע ואת קרוביו אל מגרש המשחקים שלייד בית הספר.
18. החיילים הורו לתובע ולשלושת קרוביו לשבת בסמוך למשאית שעמדה ליד

המגרש. ההוראה היתה לשבת בברכיים מקופלות בצמוד לחזה, כשהראש מורכן אל הברכיים והידיים חובקות את הברכיים.

19. א. בעוד התובע וקרוביו יושבים בתנוחה משפילה זו, עברו על פניהם חיילים שונים מהפלוגה, קיללו אותם ובעטו בהם.

ב. החיילים אמרו לתובע ולקרוביו, "אתם עושים אבו עלי", וכפי שהתברר בהמשך, "אבו עלי" היה הביטוי השגור בפיהם של חיילי הפלוגה לטקסי השפלה.

20. בינתיים שמע התובע מהמתרחש במגרש. אדם שאת קולו שמע נזף בתושבים שרוכזו במגרש על כך שהם עולים על הגגות ומוחאים כפיים. האדם אמר לתושבים, שאסור להם לעלות על הגגות. יצוין, שריכוז כל הגברים במחנה באמצע הלילה לצורך הטפת מוסר לא היה דבר חריג באותה תקופה, וכונה בסלנג הצבאי "שיחות מוטיבציה".

21. מששחררו תושבי המחנה לבתיהם, הורו חיילים מהפלוגה לתובע ולקרוביו לעלות על המשאית הצבאית שבסמוך לה ישבו.

22. על המשאית נצטוו התובע וקרוביו לחזור לתנוחה המשפילה שתוארה לעיל.

23. תוך כדי הנסיעה המשיך התובע לספוג מכות מחיילים, לרבות מכה אחת שניתנה לו באמצעות קסדה.

24. התובע וקרוביו הובאו למחנה אלון, ושם נצטוו לרדת מהמשאית.

25. במחנה אלון, בסמוך לשער (ה"ש.ג.") היתה באותה תקופה מעין מכלאה מרשת ברזל, דמוית כלוב תרנגולות. המכלאה שימשה להחזקה זמנית של עצירים.

26. א. התובע וקרוביו נצטוו לשבת על הרצפה במכלאה שתוארה לעיל, ובאותה תנוחה משפילה שכבר תוארה.

ב. התובע וקרוביו נצטוו למסור את מעיליהם, והתובע נותר כשהוא לבוש בחולצת פלנל ובסוודר אדום בלבד. יוזכר כי היה זה לילה קר בחודש פברואר בשטח פתוח בהרים שמצפון לירושלים.

ג. עיניהם של קרובי התובע נקשרו בסמרטוט בד, אולם עיניו של התובע עצמו נקשרו ע"י אחד החיילים באמצעות צמיג ריק מאוויר. הצמיג נקשר מאחורי ראשו של התובע, באופן ששסתום הצמיג היה מעל לאפו. התובע אמר לחייל: "אתה חונק אותי". החייל השיב לו: "שתמות".

27. במהלך הלילה שמע התובע מדי פעם את החיילים מחליפים זה את זה בעמדת השמירה. עם התחלפות כל משמרת היה נשאל לשמו ומה עשה. בשלב מסוים שמע ויכות בין החיילים אם לאפשר לו ללבוש את מעילו. בסופו של דבר הותר לו ללבוש את המעיל. בשלב מסוים גם הצליח התובע להשתחרר מהצמיג החונק.

28. בשלב מסוים ביקש התובע רשות להשתין. החייל שהיה במשמרת באותה עת אמר לו: "תשתין על עצמך".

29. התובע לא ישן כל אותו הלילה, אלא היה ישוב בתנוחה משפילה, רועד מקו ונתון להתעמרויותיהם של חיילי הפלוגה.

30. בבוקר הגיע שוב החייל שקשר את הצמיג סביב ראשו של התובע. הוא בעט

בו וקשר את הצמיג שנית.

31. התובע וקרוביו שוחררו לבתייהם בשעות אחר הצהריים המוקדמות של יום ה-21.2.91 או בסמוך לו, וזאת לאחר התערבותו של עו"ד ג'ואד בולוס שהזדמן למחנה אלון. התובע וקרוביו שוחררו מבלי שננקטו נגדם הליכים משפטיים כלשהם.

הארוע השני

32. ביום 24.2.91 בשעה חמש אחה"צ לערך חזר התובע ברכבו מעבודתו לבית המשפחה בקלנדיה. בעת שעלה במדרגות הבית קרא לו חייל, שהיה בתוך קבוצה של מספר חיילים. התובע ענה לקריאה, והחייל אמר לו "אתה חבר שלי שאתה עונה לי 'כן'?" התובע התנצל, והחייל הורה לו לרדת לרחוב.

33. אמו של התובע יצאה מהבית ושאלה את החיילים מה הם רוצים מהתובע. אחד החיילים השיב (בערבית): "תיכנסי, יא זונה".

34. חיילים מהקבוצה החלו להכות את הנתבע:

א. חייל הכה את התובע בגבו באמצעות הנשק.

ב. חייל הכה את התובע באמצעות כת הנשק באזור הכליות.

ג. חייל היכה את התובע במוט ברזל.

ד. חייל בעט בחלק העליון של בטנו של התובע.

35. בעקבות מכות אלו סבל התובע כאבים, במיוחד בבטנו, שהצריכו בדיקה רפואית.

36. אמו של התובע החלה לצעוק, וחייל זרק לעברה אבן, שפגעה בקרסולה.

37. שלושה חיילים החלו ליידות אבנים לעבר ביתו של התובע.

38. קבוצת החיילים הכניסה את התובע לבית.

39. בתוך הבית המשיכו החיילים בהתעללות:

א. אחד החיילים איים על התובע במספרים שהיו בבית.

ב. הפילו את אמו של התובע לארץ והכו בה ובאחותו.

ג. הושיבו את התובע על כסא נמוך בחדר פנימי והכו בו.

ד. הפכו רהיטים, ניפצו חפצי בית ועתיקות והרסו פרחים שהיו בכלי חרס

40. משיצאו החיילים מהבית, יידו אבנים לעבר החלונות וניפצו זגוגיות.

הימשכות ההטרדות

41. חיילי הפלוגה המשיכו להגיע לביתו של התובע מדי יום בסוף פברואר ובמרץ 1991, לתקופה של קרוב לחודש. הם היו שואלים על "הבחור הגבוה" כשכוונתם לתובע. הם היו נשאים זמנים ארוכים במרפסת הבית בהמתנה להופעתו של התובע. הם הקפידו לחכות לתובע מדי יום בשעה 17:00, שעת שובו מעבודתו.

42. כל אותה תקופה פחד התובע להגיע לביתו. הוא לא היה ישן בבית, והגיע לביקורים קצרים רק כאשר ברור טלפוני עם השכנים העלה שהחיליים אינם נמצאים שם.

43. כל אותה תקופה חי התובע בתחושה של טרור. הוא חש, כי מאז ה-21.2.91 הוא סומן ע"י חיילי הפלוגה והפך להיות מוקד להתעללויותיהם. הסוודר האדום, שמיקד בו את תשומת הלב באותו לילה, וגובהו (1.86 מטר) שהקל בזיהויו היו, כנראה, בעוכריו.

טיפול רשויות אכיפת החוק

44. ב-27.2.91 פנה התובע אל המוקד להגנת הפרט בירושלים, ומסר תצהיר לגבי הארועים המתוארים לעיל.

45. עוד באותו יום פנה עו"ד רוזנטל מהמוקד טלפוני אל פרקליטות פיקוד מרכז. בהמשך לשיחת הטלפון שלח עו"ד רוזנטל פקס אל פרקליט פיקוד מרכז דאז סא"ל שלמה פוליטיס. בפקס, שהתצהיר היה מצורף אליו, ביקש עו"ד רוזנטל את התערבותו המיידית של הפרקליט.

46. ב-28.2.91 הגיש התובע תלונה על הארועים שתוארו לעיל במשטרת ישראל, תחנת הבירה. על האישור בדבר הגשת התלונה נרשם, כי "החומר הועבר לתחנת רמאללה". התובע אינו יודע מה עלה בגורל תלונה זו.

47. ב-28.2.91 מסר סא"ל פוליטיס טלפוני למוקד להגנת הפרט, כי הוא מעביר את החומר שהגיע אליו מיידית למצ"ח ומיידע את היועץ המשפטי של כוחות צה"ל בגדה המערבית לגבי הארועים, כדי להבטיח את שלומו של התובע.

48. עותק מהתצהיר שנגבה מהתובע ע"י עו"ד רוזנטל והעתק מאישור הגשת התלונה נשלחו בדואר לסא"ל פוליטיס ביום 1.3.91.

49. א. ב-5.3.91 שוחחה מנהלת המוקד להגנת הפרט, גב' דליה קרשטיין, עם סגן היועץ המשפטי של כוחות צה"ל בגדה המערבית דאז, רס"ן יאיר לוטשטיין. בעקבות השיחה שיגרה לו בפקסימיליה מכתב אליו צורף תצהירו של התובע.

ב. במכתבה נאמר בין היתר:

... "מר מהלוואס חושש לחזור לביתו מאימת החיילים. למרות נסיונותינו להביא להפסקת ההתנהגות המתוארת בתצהיר, הרי שהחיילים ממשיכים להגיע מדי יום לבית המתלונן בשעה 17:00 לערך, שעה בה חוזר מר מהלוואס בדרך כלל מעבודתו הביתה, ומחכים לבואו. הם אינם יודעים כנראה את שמו, כיוון שהם שואלים שוב ושוב "מתי חוזר הבחור הגבוה".

"פנייה זו נועדה להביא לכך שמר מהלוואס יוכל לשוב לביתו בבטחה, ולא יאלץ להמשיך לישון אצל קרובי משפחתו..."

50. למרות כל פעולות אלו נמשכו ההטרדות.

51. אשר לחקירת מצ"ח:

א. תצהירו של התובע התקבל בבסיס מצ"ח ירושלים ואיו"ש מפרקליטות פיקוד מרכז ב-4.3.91, חמישה ימים לאחר ששוגר לפרקליטות פיקוד מרכז.

ב. בו ביום נגבתה עדותו של התובע ע"י חוקר מצ"ח.

ג. אלא, שסמ"ר רם מוסק, שגבה את עדותו של התובע ציין כתאריך הארוע את חודש ינואר במקום את חודש פברואר. בעקבות טעות זו לא חקרה מצ"ח את חיילי הפלוגה, אלא חיילים שהיו במחנה בחודש ינואר. כל זאת, למרות שהיה בידי מצ"ח התצהיר המזכיר את חודש פברואר, ולמרות שמעדות התובע במצ"ח ברור, כי החיילים הנילוונים עודם מוצבים במחנה קלנדיה בעת גביית העדות.

ד. ממילא, היתה החקירה חסרת ערך, כשהטרדות נמשכות גם במהלכה.

52. אין התובע יודע כיצד פעל סגן היועץ המשפטי של הגדמ"ע בעניינו. עם זאת, ידוע לו, כי בתקופה הרלוונטית לכתב התביעה נערכו שורה של תחקירים פנימיים בעקבות תלונות של תושבי מחנה קלנדיה על התנהגות חיילי הפלוגה. בטיפול בתלונות היו מעורבים הנתבע 1, קצינים מהחטיבה המרחבית וקציני מינהל אזרחי.

53. למרות התלונות החמורות של התובע ושל אחרים על חיילי הפלוגה, הועלה הנתבע 1 באביב 1991 מדרגת סגן לדרגת סרן.

אחריות חיילי הפלוגה

תקיפה

54. התובע יטען, כי מעשיהם של חיילי הפלוגה, כפי שתוארו, מהווים סדרה ש עוולות תקיפה, כמשמעותה בסעיף 23 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] תשכ"ח-1968 (להלן: "הפקודה"). בין היתר יטען התובע, כי:

א. כל אחד מהמקרים בהם הוכה ע"י חיילים מהפלוגה מהווה עוולה של תקיפה בפני עצמו.

ב. היריה שכוונה אליו ושהחטיאה, היתה אף היא עוולת תקיפה כמשמעותה בסעיף 23 לפקודה, בהיותה ניסיון או איום על ידי מעשה להשתמש בכוח נגד גופו.

ג. קשירת הצמיג סביב לעיניו היוותה עוולה של תקיפה.

הסגת גבול

55. א. התובע יטען, כי כניסת חיילי הפלוגה לביתו, הן בארוע הראשון והן בשני, מהוות עוולות של הסגת גבול במקרקעין כמשמעות מושג זה בסעיף 29 לפקודה.

ב. לעניין זה יציין התובע, כי העילות המתירות כניסה לבית בגדה המערבית, המפורטות בסעיף 81 לצו בדבר הוראות בטחון (יהודה והשומרון) (מס' 378) תש"ל-1970, לא נתקיימו בעניינו.

ג. מכל מקום, ע"פ ס' 30 לפקודה על הנתבעים הראיה, שהכניסה היתה כדין.

ד. התובע יטען, כי הנזקים שגרמו חיילי הפלוגה לביתו, לרבות שבירת זכוכית הדלת וניפוץ שמשות, מהווים אף הם עוולות של הסגת גבול כמשמעות מושג זה בסעיף 29 לפקודה, בהיותן היזק למקרקעין שלא כדין.

56. א. התובע יטען, כי הנזקים שגרמו חיילי הפלוגה לחפצים בביתו, והמהפכה שגרמו בבית מהווים עוולות של הסגת גבול במטלטלין כמשמעות מושג זה בסעיף 31 לפקודה. חיילי הפלוגה הפריעו הפרעה אלימה בחפצים בהיותם בהחזקת התובע.

ב. אם יבקשו הנתבעים לטעון, כי פעולות חיילי הפלוגה היו כדין, עליהם הראיה ע"פ סעיף 32 לפקודה.

כליאת שווא

57. התובע יטען, כי מעצרו והחזקתו בבסיס אלון במשך כ-14 שעות מהווים עוולה של כליאת שווא כמשמעות מושג זה בסעיף 26 לפקודה: חירותו נשלל ממנו שלילה מוחלטת למשך אותן 14 שעות. שלילת חרותו של התובע הושגה הן ע"י אמצעים פיסיים (לרבות השימוש באלימות, הצמיג שנקשר סביב עיני התובע והמכלאה בה נכלא) והן ע"י הופעתם של החיילים כבעלי סמכות, שכן מהתנהגות החיילים והוראותיהם השתמע, כי יש להם סמכות לעצור את התובע. התובע יטען, כי למרות שהחיילים הציגו מיצג לפיו כביכול יש להם סמכות לעצרו, סמכות שכזו מעולם לא היתה להם. סמכות המעצר הוענקה לחיילי צה"ל בסעיף 78 לצו בדבר הוראות ביטחון (יהודה והשומרון) (מס' 378) תש"ל-1970. התובע יטען, כי מאחר שההוראה להגיע למגרש שבסמוך לבית הספר לא היתה חוקית, ממילא לא היה אפילו מקום לחשוד בו שעבר עבירה על הצו בדבר הוראות ביטחון, ולכן לא היתה עילת מעצר.

רשלנות

58. התובע יטען, כי פעולותיהם של חיילי הפלוגה כלפיו מהווים עוולה של רשלנות בפני עצמה.

59. לחילופין, יטען התובע, כי חיילי הפלוגה התרשלו, ורשלנותם התבטאה, בין היתר, במעשים ו/או במחדלים כדלקמן:

א. חרגו מסמכותם ופעלו בניגוד להוראות הניתנות לחיילי צה"ל ו/או פקודות הצבא;

ב. לא עשו דבר לברר, אם הוראות שניתנו להם, ושהן בלתי חוקיות על פניהן, הן חוקיות;

ג. התנהגו בקלות דעת ו/או בזלזול ו/או באי-אכפתיות כלפי חייו, שלימות גופו וכבודו של התובע וכלפי רכושו;

ד. לא עשו כל שביכולתם של חיילים סבירים לעשות בכדי למנוע את ארועי הנזק;

ה. נקטו בשיטה פסולה כדי להשיג את מה שנתפס על ידיהם כשמירה על הסדר הציבורי;

ו. השתמשו לרעה בסמכותם בכך שנטלו את החוק לידיהם, הפעילו כוח כלפי התובע, השפילו אותו וגרמו נזק לרכושו וכל זאת ללא כל הצדק שבדין ו/או ללא כל סיבה סבירה;

ז. לא התערבו במעשיהם של חבריהם לפלוגה כלפי התובע ו/או לא דיווחו עליהם ו/או לא ניסו לעצורם.

60. א. זאת ועוד: התובע יטען, כי חיילי הפלוגה לא קיימו חובות חקוקות המוטלות עליהם, ואשר על פי פרושן הנכון נועדו להגן על סוג האנשי עמם נמנה התובע, וכי שני הארועים שפורטו לעיל והנזקים שבעקבותיה נגרמו עקב הפרת אותן חובות.
- ב. התובע יטען, כי, בין היתר, הפרו חיילי הפלוגה את החובות החקוקות שבחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), ובחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 (להלן: "החש"צ").
61. ליתר פרוט, ומבלי לפגוע בכלליות הנטען לעיל, יטען התובע, כי חיילי הפלוגה הפרו את החובות החקוקות שלהלן:
- א. סעיף 280(1) לחוק העונשין, המחייב כל עובד ציבור, לרבות חייל, שלא לעשות מעשה שרירותי הפוגע בזכותו של הפרט, תוך שימוש לרעה בסמכותו;
- ב. סעיף 280(2) לחוק העונשין, המחייב כל עובד ציבור, לרבות חייל, שלא להכנס למגוריו של אדם נגד רצונו, כשאינן הדבר מותר לו ע"פ דין, או שלא לפי הסדרים שנקבעו לכך בדין;
- ג. סעיף 326 לחוק העונשין לגבי חובת הממונה על דבר שיש בו סכנה, וזאת בנוגע ליריה שירה אחד החיילים מנשקו לעבר התובע;
- ד. סעיף 65 לחש"צ המחייב כל חייל שלא להכות ושלא להתעלל באדם הנמצא במשמורת שחייל מופקד עליה;
- ה. סעיף 85 לחש"צ המחייב כל חייל לנקוט אמצעי זהירות נאותים בנשיאת נשק, בטיפול בו, בשימוש בו ובהפעלתו;
- ו. סעיף 114 לחש"צ בדבר מעצר והחזקה במשמורת שלא כדין.

אחריות הנתבע 1

62. פעולות חיילי הפלוגה, כפי שתוארו לעיל, לא היו פעולות בודדות של יחידים. הן נעשו בפומבי, חלקן בתוך הבסיס של הפלוגה וסמוך לשער, לאורך זמן ובהשתתפות ובנוכחות חיילים רבים. אין התובע יודע במדויק כיצד היה מעורב הנתבע 1 במעשי חיילי הפלוגה, אולם אין מנוס מהמסקנה שהנתבע 1 אחראי בנזיקין לנזק אשר נגרם לתובע מהטעמים שלהלן, המובאים בין במצטבר ובין לחילופין והכול לפי העניין:
63. במידה שהנתבע 1 היה שותף פעיל לאיזו מהעוולות שביצעו חיילי הפלוגה כלפי התובע, ממילא הוא אחראי מהטעמים שפורטו לעיל לגבי אחריות חייל הפלוגה.
64. במידה שהנתבע 1 הורה על איזו מהעוולות שביצעו חיילי הפלוגה כלפי התובע, הרי שהוא אחראי ע"פ ס' 12 לפקודה, בתור מי שציווה על מעשי העוולה, הרשה או אשרר אותם. לפי העניין יחולו גם ס' 7(ב), 25 ו-28 לפקודה.
65. במידה שהנתבע 1 ידע על פעולות חיילי הפלוגה, אך לא התערב בהן ו/או הביע את הסכמתו להן ו/או קבע לאחר בדיקה כי חיילי הפלוגה פעלו כדין ו/או לא נקט נגד החיילים צעדים משמעתיים בגין מעשיהם ו/או לא פעל לחקירת הארועים בידי גורם אחר ו/או לא הבהיר לחיילי הפלוגה את פסלו

המעשים - הרי שבנסיבות הארועים יש בכך משום אשרור במפורש של המעשים והנתבע 1 אחראי ע"פ ס' 7(ב) לפקודה. הלוא בנסיבות של משמעת צבאית, וכאשר המעשים הם כה חמורים, בולטים לעין ומתמשכים, אפילו שתיקה והעלמת עין, כשהן באות מהקצין האחראי, מעבירות לחיילים מסר חד-משמעי, כי פעולותיהם נסבלות ואף מותרות ורצויות.

66. הנתבע 1 אחראי כלפי התובע על נזקי התובע בעוולה של רשלנות כמשמעותה בסעיף 35 לפקודה, וזאת בגין המעשים ו/או המחדלים שלהלן:

א. לא הנחה כראוי את החיילים שהיו נתונים לפיקודו בכל הנוגע לחובותיהם ולסמכויותיהם במגעם עם האוכלוסייה;

ב. נתן לחיילים שהיו נתונים תחת פיקודו הוראות לא חוקיות ו/או הוראות שיש בהן קלות דעת ו/או זלזול ו/או אי-אכפתיות כלפי האוכלוסייה באזור בו הוצבה הפלוגה;

ג. לא פיקח כראוי על פעולותיהם של החיילים שהיו תחת פיקודו;

ד. לא השליט בפלוגה שעליה פיקד משמעת ראויה בכל הנוגע לפעולות החיילים כלפי תושבי מחנה קלנדיה;

ה. לא טיפל כראוי בתלונות שהגיעו אליו על התנהגות חייליו;

ו. לא עשה כל שביכולתו של מפקד ראוי למנוע את ההתנהגות הפסולה של חיילים שתחת פיקודו, בין מראש ובין משנודע לו על ההתנהגות הפסולה.

אחריות הנתבעת 2

67. הנתבעת 2 אחראית למעשי העוולה של חיילי הפלוגה ובכללם למעשי העוולה של הנתבע 1 בהיותם שלוחיה ו/או פועלים מטעמה ו/או אורגנים שלה.

68. הנתבעת 2 אחראית לנזקים שנגרמו לתובע עקב רשלנות ו/או חוסר זהירות ו/או הפרת חובה חקוקה שלה ו/או של שלוחיה ו/או של מי מהפועלים מטעמה, המתבטאים בין היתר במעשים ו/או במחדלים הבאים:

א. לא מילאה את חובותיה ו/או את יעודיה על פי הדין לדאוג לבטחון תושבי הגדה המערבית והתובע בכללם;

ב. לא דאגה להדריך כראוי את חיילי הפלוגה בנוגע לחובותיהם ולסמכויותיהם ביחס לאוכלוסייה אזרחית ו/או לא וידאה שהדרכה כזו הועברה לחיילי הפלוגה באופן ראוי ו/או העבירה לחיילי הפלוגה הנחיות לא ראויות;

ג. לא הנהיגה מערכת פיקוח יעילה על מעשיהם ומחדליהם של חיילי צה"ל בכלל וחיילי הפלוגה בפרט בנוגע לאוכלוסייה האזרחית באזור נשוא התביעה;

ד. לא הנהיגה מערכת משמעתית וענישתית מרתיעה בכל הנוגע לעברות של חיילי צה"ל בכלל וחיילי הפלוגה בפרט כלפי תושבי הגדה המערבית;

ה. לא דאגה לשרש מקרב חיילי צה"ל בכלל וחיילי הפלוגה בפרט נורמות התנהגות חמורות כגון טקס ההשפלה, שכונה ע"י חיילי הפלוגה "אבו עלי";

ו. לא דאגה להפסקת ההטרדות של התובע ע"י חיילי הפלוגה, וזאת גם לאחר שתלונות על מעשי חיילי צה"ל הגיעו לידיה באמצעות משטרת ישראל, הפרקליטות הצבאית של פיקוד מרכז וסגן היועמ"ש לגדה המערבית;

ז. מינתה כמפקד פלוגה את הנתבע 1, שהיה בלתי מיומן ו/או חסר כושר פיקודי ו/או זדוני ביחסו לאוכלוסיה אזרחית, וכן הטילה עליו תפקיד רגיש של שליטה במחנה הפליטים קלנדיה בתקופה של מלחמת המפרץ;

ח. לא פיקחה כראוי על תפקודו של הנתבע 1 ואף ביטאה שביעות רצון מתפקודו ע"י העלתו בדרגה;

ט. הציבה במחנה קלנדיה חיילים שיחסם לאוכלוסיה האזרחית במחנה היה זדוני ו/או מתנשא ו/או מזלזל, וזאת בתקופה הרגישה של מלחמת המפרץ, וללא שיהיה מנגנון בקרה ראוי על מעשיהם;

י. הנהיגה שיטות פסולות של הטפת מוסר לאוכלוסיה ע"י איסוף כל הגברים במחנה ל"שיחות מוטיבציה" ליליות - שיטות פוגעות ומשפילות שאינן משרתות את המטרה של שמירת הסדר והביטחון, ושמעבירות מסר לחיילים לגבי מידת הכבוד בה עליהם להתייחס לתושבים.

יא. החזיקה במחנה אלון מתקן בלתי מתאים להחזקת עצורים, עשוי רשת תיל וחשוף לפגעי מזג האוויר.

יב. לא צפתה, למרות שבנסיבות המתוחות של התקופה היתה צריכה לצפות, את האפשרות של מעשים כגון אלו שהם נשוא התביעה ו/או למרות שצפתה אותם לא נקטה די למניעת התרחשותם או לצמצום נזקיהם.

יג. לא עשתה כל שביכולתה ו/או כל שהיה עליה לעשות ו/או כל שנכון ו/או דרוש היה לעשות כדי למנוע את הארועים נשוא כתב התביעה ונזקיהם ו/או פעלה בקלות ראש ובחוסר זהירות ולא שמה לב ו/או לא השגיחה על האנשים המסורים לאחריותה.

אחריות הנתבעת 2 בשל רשלנות בחקירה

69. נוסף לכל האמור לעיל יטען התובע, כי הנתבעת 2 אחראית לעוולות שביצע חיילי הפלוגה בשל רשלנות בחקירת תלונתו של הנתבע ובשל גרימת נזק ראייתי, כפי שיפורט להלן.

70. ואלה המעשים והמחדלים של הנתבעת ו/או שלוחיה ו/או מי שפעלו מטעמה, ואשר מהווים התרשלנות כמשמעותה בסעיף 35 לפקודה:

א. סמוך מאוד למועד הארוע הגיש התובע תלונה כנגד מי שפגעו בו, הן למשטרת ישראל והן לרשויות שונות בצבא הגנה לישראל. בזמן שהתלונה טופלה ע"י רשויות החקירה, עדיין היו החיילים הנילונים מוצבים במחנה קלנדיה, וחלקם היו עדיין מטרידים את התובע מדי יום ביומו. למרות זאת, לא איתרו אף אחת מהרשויות את החיילים הנילונים. תוצא זו, כבר בפני עצמה, מתיישבת עם התרשלנות של רשויות החקירה יותר מאשר עם פעולה תקינה שלהן.

ב. חקירת מצ"ח, שנוהלה בעניין תלונתו של התובע נכשלה לאחר שחוקרי מצ"ח התמקדו בתאריכים שקדמו בחודש לתאריך התלונה, למרות שחומר בו צוין התאריך הנכון היה בתיקם.

ג. הפרקליטות הצבאית של פיקוד מרכז, האחראית על מצ"ח לא חשפה את הטעות, למרות שביום 6.3.91 שיגרה אליה חוקרת מצ"ח אלה גור בקשה להנחיה. בבקשה תארה החוקרת את נסיונותיה לאתר את הכוח שפעל בקלנדיה בחודש ינואר, ואת חוסר ההתאמה בין אפיוני הכוח שפעל במחנה בתקופה הזו לבין התאור של הכוח כפי שנמסר ע"י התובע.

ד. גם משהגיע תיק החקירה לידי של הפרקליט הצבאי, לא נתגלתה הטעות ולא ניתנה הוראה לחקור את חיילי הפלוגה הנכונה. ניתנה הוראה לגביית עדות יותר מפורטת מהתובע ומבני משפחתו ותו לא.

ה. גם משהגיע תיק החקירה שנית לידי של הפרקליט הצבאי, לא נתגלתה הטעות, והתיק נסגר על ידיו.

71. התרשלות הנתבעת 2 בחקירת תלונתו של התובע, מנעה ממנו כל אלה:

א. ללמוד על זהות חלק מהמעוולים נגדו ולתבוע אותם אישית;

ב. ללמוד על חלקו המדויק של כל אחד מהמעוולים, לרבות הנתבע 1, במעשי העוולה;

ג. לאתר עדים מקרב חיילי צה"ל לעוולות שבוצעו כנגדו.

נזקיו של התובע

72. כתוצאה מהעוולות נשוא כתב התביעה נגרמו לרכושו של התובע נזקים כלהלן:

א. ערכן של עתיקות שנהרסו ע"י החיילים: 2,000 ש"ח.

ב. עלות החלפת זגוגיות החלונות שנופצו: 1,500 ש"ח.

ג. עלות החלפת ארון בגדים שנהרס: 1,500 ש"ח.

ד. עלות תיקונה של דלת פנימית אחת והחלפתה של אחרת: 1,000 ש"ח.

ה. עלות תיקון מזוזת דלת: 200 ש"ח.

ו. עלות תיקון דלת הכניסה (באמצעות מסגר): 1,500 ש"ח

ז. עלות החלפתם של אביזרי חשמל שניזוקו (נורות, מתגים וכד'): 500 ש"ח.

ובסה"כ: 8,200 ש"ח.

73. בעקבות הארועים נשוא כתב התביעה נגרם לתובע סבל פיסי, לרבות כאבים שנגרמו לו מהמכות והבעיטות שספג מידי חיילי הפלוגה, הקור ממנו סבל בלילה בו הוחזק במכלאה בשער מחנה סמירמיס והמחנק שהסב לו החייל שקשר את הצמיג סביב ראשו.

74. א. מעבר לסבל הפיסי, סבל התובע מהשפלה קשה ומתמשכת. בני משפחתו הוכו והושפלו לעיניו מבלי שיוכל להתערב, כבודו נרמס ונגזל ממנו והוא הופקר - חסר אונים - לשרירות לבם ולהתעללויותיהם של החיילים.

ב. התובע סבל אימה ועגמת נפש חריפים ומתמשכים כתוצאה מיחסם הסדיסטי של החיילים כלפיו, שנועד להעליבו ולהשפילו עד עפר, וכתוצאה מאור

הזמן שנמשכה ההתעללות בו.

75. בעקבות הארועים נשוא כתב התביעה, ובייחוד הטרור שהכניסו חיילי הפלוגה לחייו של התובע, הוא נמנע מלהגיע לביתו במשך קרוב לחודש. במשך כל אותו זמן היה התובע מבועת ורדוף אימה. אורח חייו שובש, הוא נע ונד בין קרוביו, ונדון לתחושה מעיקה ומתמדת של חוסר אונים.

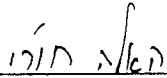
76. את תביעתו בגין כל אלה - הכאב, ההשפלה, האימה ומניעת ההנאה מביתו - מעמיד התובע על סך של 30,000 ש"ח.

77. מבלי לגרוע מזכותו בדין לקבל פיצוי על מלוא נזקו, יטען התובע, כי טעמים הומניטריים מיוחדים מצדיקים את פיצויו, ובהם גודל ההשפלה שהיתה מנת חלקו וזאת ללא כל עוול בכפו.

78. לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתביעה.

אשר על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש לזמן את הנתבעים לדין ולחייבם לשלם לתובע את נזקיו כמפורט בכתב התביעה, בצרוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה ועד התשלום בפועל, בנוסף להוצאות משפט.

ירושלים, היום, 12 לחודש פברואר, שנת 1998

האלה ח'ורי, עו"ד
ב"כ התובע

(ת.ש. 1975 מ"מ 1997)